

Sustainable Development of Geographical Environment

Journal homepage: <https://egsdejournal.sbu.ac.ir>

Structural Empowerment of Women and Employment Development (Case Study: Central District of Jarqouye County, Isfahan province)

Naser Shafieisabet^{1*} , Touran Arab Mokhtari¹

1. Department of Human Geography and Spatial Planning, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

- Employment
- Structural Empowerment
- Development
- Women
- Grounded Theory

Original Article

Article history:

Received: 08/01/2023

Accepted: 09/03/2023

ABSTRACT

Girls and young women face heightened vulnerability due to limited access to education, support systems, financial resources, and skills essential for economic advancement. Consequently, fostering women's structural empowerment is a critical strategy for enhancing their employment prospects, participation in livelihood activities, and overall family income. This research aims to analyze the relationship between women's structural empowerment and employment development within the study area. Employing a grounded theory qualitative methodology, the findings reveal that empowering initiatives and educational opportunities with increased information, knowledge, and skills of women to develop their employment have significantly improved women's involvement in decision-making processes across various challenges and socioeconomic domains. These factors, coupled with enhanced information, knowledge, and skills, have facilitated women's employment growth. Additionally, establishing and expanding cooperatives and microcredit funds have expanded women's access to resources, leading to increased job opportunities and improved income. Moreover, women's empowerment has mitigated the impact of restrictive social norms, unlocking their potential and creativity. By reducing economic poverty and unemployment, empowering women has facilitated their access to material and non-material resources, contributing to increased life satisfaction and living standards. This empowerment has also cultivated a spirit of self-reliance and confidence, inspiring women to initiate ventures and start new businesses.

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Citation:

Shafieisabet, N. and Arab Mokhtari, T., (2024). Structural Empowerment of Women and Employment Development (Case Study: Central District of Jarqouye County, Isfahan province), *Sustainable Development of Geographical Environment*: Vol. 6, No. 10, (183-203).
DOI: 10.48308/sdge.2023.230145.1107

* Corresponding author E-mail address: (n_shafiei@sbu.ac.ir)

Extended abstract

Background and purpose

The "structural empowerment approach" was introduced by Kanter in 1977 and 1993. He conceptualized structural empowerment as the process of establishing methods, capable social structures, and necessary resources within an environment, such as equipment, infrastructure, positive relationships, and knowledge sharing. This framework underscores the structural components essential for growth, learning, and subsequent empowerment. Key empowerment structures encompass delegation of power and authority, education and awareness raising, knowledge and skill development, and access to resources facilitating enhanced self-awareness and self-actualization, thereby expanding participation in diverse spheres. Women's structural empowerment is realized through the holistic consideration of these empowerment indicators. Only then can true progress in this domain be claimed. Previous research has partially explored the connection between women's empowerment and rural development. However, the specific impact of women's structural empowerment on employment remains understudied. This investigation addresses this gap by employing a novel qualitative approach. Notably, the review of existing literature informed both problem identification and methodological design, while providing a foundation for comparative analysis with the current study's findings.

Methodology

This study employs a qualitative research methodology grounded in grounded theory. The study population comprises rural, urban, and nomadic women residing in the central district of Jarquyeh County. Given the qualitative nature of the research, the sample size was not predetermined but determined through data collection until theoretical saturation was reached. Data collection primarily involved in-depth group interviews, complemented by participant observation in specific instances. A problem-oriented questioning approach guided the interviews, while data analysis adhered to grounded theory principles. To assess researcher competence and validate the research process

and findings, Strauss and Corbin's seven criteria were applied, aligning with methodological recommendations and reliable sources within the field.

Findings and discussion

Interviews with women and officials in Jarquyeh County revealed three primary perspectives on creating structural empowerment. In the first group, many emphasized the importance of infrastructure, asserting that a robust infrastructure is essential for fostering structural empowerment at the county level. The second group, of participants highlighted the need for a cultural shift towards structural empowerment and self-employment to create a conducive environment for its development. Finally, interviewees underscored the significance of a supportive framework as a foundational element for establishing structural empowerment. Therefore, the present results are consistent with the findings of the studies conducted by (Najafikani and Vesal, 2015), (Kimiaei, 2011), (Jafarimahtash, 2006), Sell and Minot (2018), Van den Berg et al. (2022), Parveen and Leonhauser (2004), and Orgambidez et al. (2022).

Conclusion

This research investigates the necessary conditions to form of women's structural empowerment as a strategy to develop employment in the central district of Jarquyeh County, Isfahan Province. By presenting a paradigmatic model based on grounded theory, a more comprehensive picture is provided to explain the phenomenon of the need for women's structural empowerment in the central district of Jarquyeh County. In a general summary and considering the frequency of concepts, three main categories of views were identified that placed greater emphasis on the infrastructures for creating structural empowerment and the culture of creating structural empowerment as the initial conditions for its formation, compared to the support frameworks for structural empowerment.

Keywords: Employment, Structural Empowerment, Development, Women, Grounded Theory.

توانمندسازی ساختاری زنان و توسعه اشتغال (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان جرقویه، استان اصفهان)

ناصر شفیعی ثابت*¹، توران عرب مختاری¹

۱. گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

دختران و زنان جوان به دلیل دسترسی محدود به آموزش، نظام‌های حمایتی، منابع مالی و مهارت‌های ضروری برای پیشرفت اقتصادی با آسیب‌پذیری شدیدتری روبرو هستند. در نتیجه، تقویت توانمندسازی ساختاری زنان به مثابه یک راهبرد حیاتی برای افزایش چشم‌انداز شغلی، مشارکت در فعالیت‌های معیشتی و درآمد کلی خانواده پدیدار می‌شود. این پژوهش با هدف تحلیل رابطه میان توانمندسازی ساختاری زنان و توسعه اشتغال در ناحیه مورد مطالعه انجام شده است. یافته‌ها با استفاده از روش‌شناسی کیفی نظریه زمینه‌ای نشان می‌دهند که ابتکارات و فرصت‌های آموزشی توانمندسازی با افزایش اطلاعات و دانش و مهارت زنان برای توسعه اشتغال خود، مشارکت زنان را در فرایندهای تصمیم‌گیری در چالش‌ها و گستره‌های اجتماعی - اقتصادی گوناگون به شکل چشمگیری افزایش داده است. این عوامل همراه با افزایش اطلاعات، دانش و مهارت‌ها، رشد اشتغال زنان را تسهیل کرده است. افزون بر این، ایجاد و گسترش تعاونی‌ها و صندوق‌های اعتباری خود، دسترسی زنان به منابع را افزایش داده و باعث افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد شده است. همچنین، توانمندسازی زنان تأثیر هنجارهای اجتماعی محدودکننده را کاهش داده است و پتانسیل و خلاقیت آن‌ها را مطرح می‌کند. با کاهش فقر اقتصادی و بیکاری، توانمندسازی زنان دسترسی آن‌ها به منابع مادی و غیرمادی را تسهیل و به افزایش رضایت از زندگی و استانداردهای زندگی کمک می‌کند. این توانمندسازی روحیه اتکا به خود و اعتمادبه‌نفس را نیز پرورش داده است و زنان را برای شروع سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی کسب‌وکارهایی نوین ترغیب می‌کند.

واژه‌های کلیدی:

- اشتغال
- توانمندسازی ساختاری
- توسعه
- زنان
- نظریه زمینه‌ای

مقاله: پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۱۸

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

استناد:

شفیعی ثابت، ن. و عرب مختاری، ت. (۱۴۰۳). توانمندسازی ساختاری زنان و توسعه اشتغال (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان جرقویه، استان اصفهان)، توسعه پایدار محیط جغرافیایی: سال ۶، شماره ۱۰، (۱۸۳-۲۰۳).
DOI: 10.48308/sdge.2023.230145.1107

مقدمه

امروزه، توسعه اشتغال متأثر از توانمندسازی ساختاری ذی‌نفعان به‌ویژه زنان و دختران جوان است؛ چرا که فرایند توانمندسازی ساختاری با تغییر دانش، مهارت، نگرش و احساسات زنان و تقویت و شکوفایی توانایی‌ها، ظرفیت‌ها، استعدادها و درونی (Karami and Agahi, 2018) و بهبود رفتار و ادراک آن‌ها از منافع حاصل از توسعه اشتغال، باعث مشارکت بیشتر آنان در فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی سکونتگاه‌ها می‌شود؛ بنابراین، زنان توانمند، با خلاقیت و نوآوری، فرصت‌های اقتصادی را شناسایی و به ایده‌های نوین تبدیل می‌کنند (Darmadji, 2016; Henao-Zapata et al, 2018). همچنین، با ترکیب عوامل گوناگون تولید، شیوه نوینی از فعالیت اقتصادی را می‌آفرینند که در بهبود ابعاد توسعه پایدار سکونتگاه‌ها اثرگذار است (Kimbu and Ngoasong, 2016). بر این مبنا، توانمندسازی و بهبود قابلیت‌های فردی و اجتماعی زنان روستایی برای مشارکت و تأثیرگذاری آنان در فرایند توسعه اشتغال بایسته قلمداد شده است (Karami and Agahi, 2018). توانمندسازی ساختاری به مثابه فرایندی توانمندکننده و قدرت‌بخش بر مبنای آنچه که رولند در سال ۱۹۹۵ پیشنهاد کرد، به مفهوم تغییر در رفتار و کردار برای دستیابی به اهداف موردنظر است؛ بنابراین، بر اساس این نگرش، در فرایند توانمندسازی، قدرت، محدودکننده و یا برانگیزاننده برای مشارکت در فعالیت‌های گوناگون است (Rowlands, 1995; Knight and Cottrel, 2016). بر این مبنا، توانمندسازی ساختاری متناسب با ساختار قدرت می‌تواند به شکل مولد و کارآمد و یا «نامولد» بروز نماید؛ بنابراین، به کارگیری آسان‌کننده‌های توانمندسازی و گسترش و واگذاری قدرت، به گذار از وضعیت «قدرت بر» (چیرگی) و انسان‌کارپذیر که تنگناهای فراوانی برای اعمال نفوذ و مشارکت زنان در کارهای گوناگون به وجود می‌آورد؛ به وضعیت «قدرت با» و «قدرت در» برای اعمال نفوذ و مشارکت آن‌ها در فرایند توانمندسازی ساختاری کمک می‌نماید (Knight and Cottrel, 2016). توانمندسازی ساختاری زنان در پایین‌ترین گستره خود از طریق آموزش باعث مشارکت و درگیر نمودن آنان در تغییرات آتی و افزایش میزان کنترل آن‌ها به‌واسطه آگاهی از منابع فردی، اجتماعی و محیطی و مسائل مربوط به آن می‌شود (Ramos and Prideaux, 2014). متناسب با نوع آموزش ارائه شده؛ زنان به دو گونه «کارپذیر» و «کارساز» دسته‌بندی می‌شوند. زنان کارپذیر به خودآگاهی نمی‌رسند و در نتیجه نمی‌توانند مشارکت فعالانه اجتماعی - اقتصادی و اثرگذاری بر محیط اطراف خود داشته باشند (Muigua, 2015). بر اساس ادبیات موضوع، آموزش و آگاهی‌بخشی مولد به زنان، بهره‌گیری از دانش و مهارت بومی آن‌ها و ارائه دانش و فناوری، و مهارت‌های جدید در فعالیت‌های مختلف، آسان‌سازی در دسترسی به منابع مادی و غیرمادی، توجه به شکل‌پذیری نهادهای محلی و ایجاد بازار رسانی مطلوب برای محصولات (به مثابه روش‌های توانمندسازی) باعث بهبود ارزش ادراک شده آنان از منافع خود شده و زمینه را برای تولید محصولات جدیدتر فراهم می‌سازد (Echebiri et al, 2021). به سخن دیگر، «توانمندسازی مولد» زنان، به‌واسطه گسترش کارهای توانمندساز در زمینه آموزش و آگاهی‌بخشی، دانش، مهارت و دسترسی به منابع، توان و قدرت آن‌ها را برای خلق ترکیبات جدید و تنوع‌بخشی در فعالیت‌های مختلف بالا می‌برد. در این ارتباط، توانمندسازی ساختاری زنان در فراگرد توسعه اشتغال تحت‌تأثیر قدرت نهادها و سازمان‌های رسمی و غیررسمی (سازمان‌های مردم‌نهاد) است (Meng et al, 2016). این نهادها از راهکارهای توانمندساز، می‌توانند محدودکننده و یا برانگیزاننده زنان برای مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی باشند (Escandon-Barbosa et al, 2019; Fuentelsaz et al, 2019). در این راستا، هنگامی که زنان به ساختارهای توانمندساز همچون: واگذاری قدرت و اختیار، آموزش و آگاهی‌بخشی، دانش و مهارت و منابع برای دستیابی به درجه خودآگاهی و خودشکوفایی دسترسی پیدا می‌کنند؛ آن‌ها احساس قدرت کرده و بنابراین میزان مشارکت ایشان در امور گوناگون بهبود پیدا می‌کند (Guo, 2016; Amor et al, 2020). از این‌رو، با توانمندسازی ساختاری، سطح آگاهی، دانش و مهارت، پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری، تصمیم‌گیری و حق‌برگردیدن، شناسایی و رشد استعدادها و خلاقیت‌های زنان و بهره‌گیری منطقی از آن، کاهش فقر اقتصادی، کاهش بیکاری، امید به زندگی، رضایت و بهبود سطح زندگی، روحیه خوداتکایی، دسترسی به منابع، احساس قدرت و اعتمادبه‌نفس زنان بهبود می‌یابد (Sharma et al, 2016; Mininni, 2017). بنابراین، در فراگرد توانمندسازی

ساختاری تنها به جای توجه به رشد اقتصادی؛ بیشتر به واگذاری قدرت و اختیار میان زنان (Duff, 2019)، برانگیختن انگیزش درونی آنان برای آفرینش ترکیب‌های نوین (Karami and Agahi, 2018)، و بهبود رفتار و ادراک آن‌ها از توسعه اشتغال توجه می‌شود. پس توانمندسازی ساختاری به مثابه یک جهت‌گیری فعال باعث کارهایی می‌شود که موفقیت در فراگرد توسعه اشتغال را آسان می‌سازد (Henao-Zapata and Peiro, 2018). با این وجود در ایران و به‌ویژه در کانون‌های روستایی و شهری ناحیه مورد مطالعه وجود کارهای توانمندسازی برای زنان که به دست سازمان‌های رسمی و غیررسمی در چند سال گذشته انجام شده است؛ همچنین کسب و کارهای گوناگونی به دست زنان و دیگر مردمان روستایی و شهری برآمده از کارهای توانمندساز شکل گرفته و گسترش یافته است. ولی، هنوز زنان ناحیه مورد مطالعه به مثابه گیرندگان و بروزدهندگان آموزش و دیگر کارهای توانمندساز به دلیل وجود موانع ذاتی در نظام برنامه‌ریزی و فرایند کارهای توانمندساز، آن چنان که بایسته است، نتوانسته‌اند در چارچوب کارگروهی و به شکل خودسازماندهی شده باعث توسعه کسب و کارها و اشتغال شوند؛ بنابراین، برای آشکار ساختن بازدارنده‌ها و آسان‌کننده‌های توانمندسازی ساختاری زنان و از میان برداشتن و یا کاهش شکاف ژرف میان آنچه که باید باشد، و آنچه که در ناحیه مورد مطالعه مشاهده شده است؛ همچنین با آرمان برطرف ساختن شکاف پژوهشی در این زمینه، و با نگاه به اهمیت جایگاه زنان در توسعه اشتغال، این پژوهش بر آن است تا اثرگذاری توانمندسازی ساختاری زنان را بر روی توسعه اشتغال به شکل نوینی واکاوی نماید. بر این مبنا، این پژوهش با آرمان پاسخگویی به چالش گفته شده، کوشش دارد نقش توانمندسازی ساختاری زنان را بر توسعه اشتغال در ناحیه مورد مطالعه با نظریه زمینه‌ای واکاوی نماید؛ بنابراین پرسش بنیادین این است که الگوی مبنایی مناسب توانمندسازی ساختاری زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه چگونه خواهد بود؟ به بیان دیگر، این پژوهش در پی پاسخگویی به این پرسش‌ها بوده است: شرایط علی، مداخله‌گر، ساختار و راهبرد توانمندسازی ساختاری زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه چیست؟ پیامدهای توانمندسازی ساختاری زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه کدام است؟

مبانی نظری و پیشینه

امروزه نظریه‌های جدید توسعه روستایی از اشتغال زنان به‌عنوان روشی مناسب برای توانمندسازی و توانمندسازی مناطق روستایی برای تغییر سبک زندگی فعلی، کاهش شکاف‌های شهری و روستایی و ایجاد برابری اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی یاد می‌کنند. تجربیات و تحولات نظری سبب شکل‌گیری دیدگاه‌های متفاوت در خصوص کاربرد مفهوم توانمندسازی زنان شده که عمدتاً در دو دسته پدیدار شده است. دسته اول توانمندسازی را محدود به مشارکت در تصمیم‌گیری و دسترسی به منابع تولیدی می‌کنند و عمدتاً نیازهای عملی را مرکز توجه خود قرار می‌دهند. این دیدگاه، فائق آمدن بر بی‌قدرتی زنان را بهبود وضعیت زنان از طریق ارائه خدمات برای پاسخ به نیازهای عملی و دسترسی آنان به خدمات بهداشتی، آموزشی و منابع حیاتی منوط می‌دانند؛ اما دسته دوم توانمندسازی را در سطح وسیع‌تری با رویکرد ساختاری و با مفاهیمی مانند قدرت، حقوق بشر و جامعه دموکراتیک و فرصت‌های برابر می‌دانند. به باور آن‌ها تنزل دادن توانمندی زنان به موضوعات خاص و محدود مغایر با چالش موجود در فرودستی زنان است. حتی اگر در بعدی خاص، بهبودی مشاهده شده، به معنای توانمندسازی زنان نبوده است (Daher et al, 2021; Ebrahimi et al, 2022). بر این مبنا، در ادامه به مرور چارچوب مفهومی بهره‌گیری شده در پژوهش و جهت به کارگیری تجارب دیگران در فرایند انجام این پژوهش، کوشش شده تا پژوهش‌هایی که موضوع مورد نظر را بررسی کرده‌اند یا به زمینه‌ای مشابه و نزدیک به آن توجه کرده‌اند، مرور شود. توانمندسازی ساختاری در ارتباط با ارتقای توانمندی و خودمختاری است. به سخن دیگر، توانمندسازی ساختاری به معنای «قدرت‌بخشیدن»، به افراد کمک می‌کند، احساس اعتماد به نفس خود را بهبود بخشد؛ بر احساس ناتوانی و درماندگی خود چیره شوند و انگیزه درونی خود را برای انجام یک وظیفه بسیج نمایند. یعنی این که فرصت‌هایی فراهم شود تا افراد بتوانند ایده‌های خود را آشکار سازند و بدون مراجعه به مسئولان بالاتر، تصمیم‌های

بنیادین بگیرند (NeAsan and Holt, 2002). به عبارت دیگر، در این رویکرد با روندی از «بالا به پایین»، بیشتر به این موضوع توجه شده است که مدیران و مسئولان در سطوح بالا چه ابزارها، وسایل و زمینه‌هایی را فراهم کنند (Sadeghi and Jamshidimehr, 2014)، تا ذی‌نفعان روستایی توانمند شوند. «رویکرد توانمندسازی ساختاری» در سال ۱۹۷۷ و ۱۹۹۳ توسط «کانتر» مطرح شد. وی توانمندسازی ساختاری را فراگرد ایجاد شیوه‌ها، ساختارهای اجتماعی توانمند و منابع لازم در محیط هم‌چون: تجهیزات، زیرساخت‌ها، روابط خوب با دیگران و اشتراک اطلاعات و دانش توصیف می‌کند (Amor et al, 2020) که چارچوبی برای درک ساختارهای مورد نیاز، برای رشد و یادگیری است و منجر به توانمندسازی می‌شود (Duff, 2019). براین‌اساس، ساختارهای توانمندساز شامل: تفویض قدرت و اختیار، آموزش و آگاهی‌بخشی، دانش و مهارت، دسترسی به منابع برای رسیدن به درجه خودآگاهی و خودشکوفایی فرد و در نتیجه آن افزایش میزان مشارکت او در امور مختلف است (Meng et al, 2016; Guo, 2016; Amor et al, 2020; Duff, 2019). زمانی می‌توان گفت توانمندسازی ساختاری در زنان شکل گرفته که همه این شاخص‌های توانمندساز با همدیگر مورد توجه قرار گیرد و در آن صورت است که در این مورد به موفقیت رسیده‌ایم؛ بنابراین لازم است مهم‌ترین شاخص‌های توانمندسازی ساختاری، به دلیل نقش محوری هر یک از این شاخص‌ها در فرایند پژوهش به صورت مختصر مرور شوند. قدرت: قدرت یک رابطه اجتماعی است که فرصت‌ها را برای افراد و گروه‌های اجتماعی باز یا بسته می‌سازد (Archibald and Wilson, 2011).

آموزش: شامل مجموعه‌ای از تلاش‌ها است که فرصت‌های یادگیری را برای تمامی ذی‌نفعان روستایی فراهم کرده تا آن‌ها بتوانند مهارت‌های مربوط به شغل موردنظر خود را کسب کنند و بهبود ببخشند (Daniel et al, 2017). آموزش، به‌طور کلی، به دو صورت رسمی و غیررسمی به انجام می‌رسد (Mirkamali and Saadatitabar, 2016). رابطه بین آموزش زنان و توانمندسازی آن‌ها معنی‌دار است و روند مثبتی را دنبال می‌کند. آموزش و پرورش با افزایش دسترسی به دانش و اطلاعات جدید، زنان را در تحقق مالکیت خود، به چالش کشیدن بی‌عدالتی و تبعیض، و تغییر چشم‌انداز خود کمک می‌کند (Akter et al, 2020). براساس داده‌های بدست آمده از زنان و مسئولین ناحیه مورد مطالعه، در ارتباط با سازمان‌های رسمی و غیررسمی که درخصوص توانمندسازی زنان فعالیت دارند، سازمان فنی و حرفه‌ای، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان جهاد کشاورزی، مرکز یادگیری محلی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، نهضت سوادآموزی، کانون بانوان، سازمان بهزیستی و بسیج، امور عشایر و در مواردی سازمان آموزش و پرورش بیشترین فعالیت را در بخش مرکزی شهرستان جرقویه دارند.

آگاهی‌بخشی: آگاهی به مفهوم بالا بردن درک و شناخت افراد است برای این‌که بتوانند آزادانه فکر کنند و نسبت به هر چیزی که در محیط خود می‌بینند نظر داده یا از آن انتقاد کنند. از این‌رو، مراحل چهارگانه‌ای برای رسیدن به درجه آگاهی وجود دارد؛ گام اول: کسب اطلاعات، گام دوم: داشتن باور، گام سوم: مشاهده و گام چهارم شناخت است (Shafieisabet and Haratifard, 2019).

دانش و مهارت: دانش، یکی دیگر از ابزارهای مهم توانمندسازی ساختاری است (Joo et al, 2019, 2020). دانش امری آموختنی است که با اطلاعات نظری و انتقال آن‌ها پیوند دارد. موضوع آن عموماً غیرعینی است و با پردازش، استدلال، تشریح، تبیین، توصیف و تجزیه و تحلیل ذهنی به دست می‌آید. افزون بر این، مهارت هم نوعی توانایی در انسان است که حاصل تجربه، تربیت و آموزش بوده، و به تدریج طی مدت طولانی در شخص ایجاد می‌شود (Leinhardt et al, 1995). دسترسی به منابع و طرح‌های درآمدزایی و وام: دسترسی به منابع، انواع مختلفی دارد که شامل منابع فیزیکی، محیطی، روانی، اقتصادی، اطلاعاتی، مالی و زیرساختی است؛ بنابراین در توانمندسازی ساختاری زنان در فراگرد توانمندسازی فرم‌های مختلف از دسترسی به منابع همچون: دسترسی به فرصت‌های شغلی، دسترسی به منابع مالی، منابع انسانی، منابع محیطی مدنظر است. از این‌رو، می‌تواند زنان را در جهت خلق ترکیبات جدید در بخش کشاورزی و غیرکشاورزی توانمند کند. زنان غالباً دسترسی کمتری به اشتغال با دستمزد یا آموزش‌های مهارت‌زا دارند. محدودیت دسترسی آن‌ها

به عوامل تولید مانند زمین، کار، اعتبارات و حتی دستمزد خود مهم‌ترین مسئله است. تحقق برابری زنان و مردان در دسترسی به منابع در خانواده و اجتماع مهم‌ترین هدف توانمندسازی ساختاری در مرحله‌ی دسترسی به منابع است (Kimbu and Ngoasong, 2016; Aghazamani and Hunt, 2017).

مشارکت: مشارکت را می‌توان به معنای شرکت فعالانه داشتن در یک گروه خاص در نظر گرفت که در نهایت به فعالیت اجتماعی خاصی می‌انجامد و به صورت همیاری، همبستگی، انطباق، پذیرش، اختیار و شیفتگی تجلی پیدا می‌کند (Anabestani, 2014). محققان در پژوهش‌های خود به این نکته اشاره دارند که مشارکت اجتماعی زنان و افزایش میزان آگاهی و اشتغال آنان با حذف باورهای سنتی و تغییر نگرش جامعه نسبت به زنان می‌تواند نقش مؤثری در توانمندسازی آن‌ها داشته باشد (Sanyang and Chi Hung, 2008).

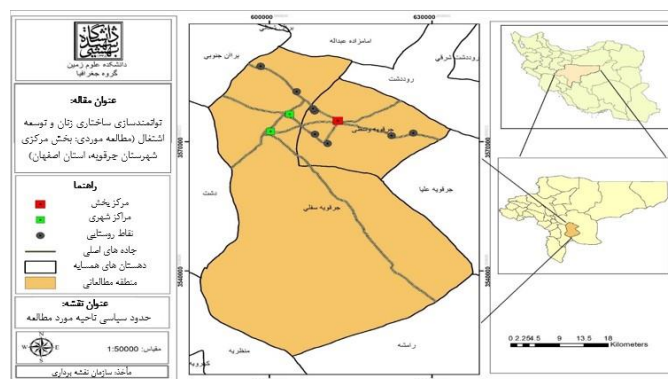
بر اساس مصاحبه‌های انجام شده با زنان و مسئولین ناحیه مورد مطالعه، مشارکت زنان بیشتر در مواردی مانند ایجاد تشکل زنان، فعالیت دامداری و کشاورزی، شورا و دهیاری‌ها، عضویت تعاونی زنان، ایجاد صندوق‌های اعتبارت خرد یا قرض‌الحسنه و غیره است. شماری از پژوهش‌ها در مورد موضوع‌های مرتبط با زنان و به‌ویژه درباره مهم‌ترین شاخص‌های توانمندسازی ساختاری آن‌ها انجام گرفته است. در یک مطالعه بر اساس مدل قدرت کانتر و با هدف بررسی فرسودگی شغلی به‌عنوان میانجی ارتباط بین توانمندسازی ساختاری و رضایت شغلی کارکنان مراکز خدمات اجتماعی دولتی در مقایسه با کارکنان مراکز خدمات اجتماعی خصوصی اسپانیا انجام شد. یافته‌ها به اهمیت توانمندسازی ساختاری برای تضمین کیفیت زندگی کاری متخصصان خدمات اجتماعی از مراکز دولتی و خصوصی اشاره می‌کند (Orgambídez et al, 2022). پژوهشی دیگر در هلند ضمن بیان نتایج مطالعه پیشین مبنی بر این که در پژوهش قبلی نشان داده است که اشکال توانمندسازی ساختاری تمایل به افزایش تاب‌آوری فردی و تیمی دارد و در این پژوهش به بررسی اثرات توانمندسازی بر تاب‌آوری سازمانی پرداخته است. بر اساس یافته‌ها توانمندسازی ساختاری به طور مثبت بر تاب‌آوری سازمانی تأثیر می‌گذارد و به‌طور کلی، این مطالعه درک عمیقی از این که چگونه سازمان‌ها می‌توانند با توانمندسازی اعضای خود، تاب‌آوری خود را افزایش دهند، ارائه می‌کند، بنابراین خرد رایج در مورد تمرکز قدرت در مواقع نامطلوب را نیز به چالش کشیده است (Van den Berg et al, 2022). همچنین نتایج مطالعه‌ای که به بررسی تأثیر توانمندسازی ساختاری و اخلاق کاری بر تعهد کاری در میان پرستاران بالینی هزاره عربستان سعودی پرداخته، نشان داده است عوامل شخصی و سازمانی، اخلاق کاری و توانمندسازی ساختاری به مشارکت کاری پرستاران بالینی کمک می‌کند (Balay-Odao et al, 2022). در پژوهشی با هدف بررسی اثرات تنوع‌شناختی و توانمندسازی ساختاری بر انعطاف‌پذیری استراتژیک در زمینه عملکرد تجاری نشان داده است که تنوع در منابع شناختی و توانمندسازی محل کار می‌تواند به طور مشترک از عملکرد کسب و کار از طریق انعطاف‌پذیری استراتژیک حمایت کند. این مقاله توضیح می‌دهد که این اثر مثبت می‌تواند رخ دهد زیرا این دو عامل به طور مشترک سازمان‌های تجاری را قادر می‌سازد تا برنامه‌های داخلی بهتری را برای اطلاعات مرتبط جدید پیدا کنند، بنابراین به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا به سرعت منابع داخلی خود را به گونه‌ای سازماندهی مجدد کنند تا منجر به عملکرد بهتر شود (Nowak, 2022). پژوهشی در بنگلادش نمایان ساخت، ابعاد توانمندسازی، اجتماعی - اقتصادی، خانوادگی و روانی است. آن‌ها شاخص‌های توانمندسازی را سهیم‌شدن در درآمد خانوار، دسترسی به منابع، مالکیت دارایی‌ها، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های خانوادگی، درک آگاهی‌های جنسیتی و ظرفیت مقابله با شوک‌های خانوادگی دانسته‌اند. یافته‌های پژوهش آشکار ساخت آموزش‌های رسمی و غیررسمی و قرارگرفتن در برابر اطلاعات رسانه‌ها بر توانمندسازی زنان روستایی اثر مثبت و نیرومند دارد و با هنجارهای سنتی اجتماعی و فرهنگی رابطه منفی نیرومند دارد. در این پژوهش بر کارهای اثرگذار سازمان‌های وابسته در بهبود آموزش زنان، دوره‌های آموزشی کسب مهارت، و دسترسی به اطلاعات پافشاری شده است (Parveen and Leonhauser, 2004). همچنین نتایج پژوهش دیگری نشان داده است میان توانمندسازی زنان با عواملی چون سن، تحصیلات و نزدیکی به جاده آسفالت برای فروش محصولات، رابطه معناداری وجود دارد ولی همبستگی سن و تحصیلات با توانمندسازی نیرومندتر بوده است (Sell and Minot, 2004).

2018). یافته‌های پژوهشی دیگر در ایران، نمایان ساخت که مدیران محلی با عملکردهای خود اثرات چشمگیری در زمینه‌های گوناگون همچون ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب، افزایش درآمد، نیرومندسازی تعاونی‌ها و تشکلهای زنان و همچنین توجه به مهارت‌های زنان روستایی در دهستان استرآباد جنوبی داشته‌اند (Najafikani and Vesal, 2015). پژوهشی دیگر آشکار ساخت که اجرای برنامه توانمندسازی به اشتغال، افزایش سطح درآمد و کاهش وابستگی زنان سرپرست خانوار می‌انجامد؛ همچنین توانایی آن‌ها را در حوزه‌های روان‌شناختی هم در پی دارد (Kimiaei, 2011). همچنین نتایج مطالعه‌ای مشخص ساخت که وام‌های خوداشتغالی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند باعث توانمندسازی زنان سرپرست خانوار از نظر اقتصادی و روانی شود. از جمله ویژگی‌های فردی که بر توانمندسازی زنان سرپرست خانوار بیش‌ترین تأثیر را داشته، تحصیلات، مهارت‌ها و وضعیت اشتغال زنان بوده است. به این معنی که آن دسته از زنان با تحصیلات بالاتر و یا صاحب مهارت، به لحاظ این که با استفاده از قابلیت‌های خود قادر به کار کردن بوده‌اند، توانمندتر از دیگر زنان بودند. آموزش و آگاه‌سازی باعث افزایش میزان عزت‌نفس زنان سرپرست خانوار می‌شود و مشاوره، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارهای هنری و کارآفرینی می‌تواند به توانمندی زنان سرپرست خانوار کمک کند (Jafarimahtash, 2006). بر مبنای پژوهش‌های واکاوی شده، شماری از آن‌ها ارتباط میان توانمندسازی زنان بر توسعه و تحول سکونتگاه‌های روستایی را تأیید کرده‌اند. شماری دیگر از آن‌ها تنها این ارتباط را بررسی کرده‌اند. ولی بررسی اثرگذاری توانمندسازی ساختاری زنان بر اشتغال موضوعی است که کمتر بدان بررسی شده و پژوهش حاضر با رویکردی نوین و با روش کیفی به این موضوع پرداخته است. گفتنی است، بررسی پژوهش‌های پیشین از یک سو به مسئله‌شناسی، مسئله‌یابی و متدولوژی پژوهش حاضر کمک نموده و از سوی دیگر، زمینه را برای مقایسه نتایج پژوهش‌های پیشین با پژوهش حاضر فراهم ساخته است.

روش شناسی

محدوده مورد مطالعه

بخش مرکزی شهرستان جرقویه با وسعت ۱۴۵۶/۹ کیلومتر مربع، از غرب و جنوب غرب به شهرستان شهرضا، از شمال و شمال غرب به دهستان برآن جنوبی، از شمال به دهستان امامزاده عبدالعزیز و از شرق به دهستان‌های رودشت، جرقویه علیا و رامشه منتهی می‌شود. این بخش از دو دهستان جرقویه سفلی و جرقویه وسطی تشکیل شده است. دهستان جرقویه سفلی دارای روستاهای سیان، قارنه، گنج آباد و شهر نصرآباد به مرکزیت شهر محمدآباد و دهستان جرقویه وسطی دارای روستاهای آذرخواران، پیکان، حسین آباد، حیدر آباد، سعادت آباد و مزرعه عرب به مرکزیت شهر نیک آباد است. همچنین عشایر این بخش در دو شهر نصرآباد و محمدآباد و روستای حسین آباد در زمان قشلاق مستقر هستند. جامعه بررسی شده این پژوهش از بین شهرها و روستاهای مذکور بخش مرکزی شهرستان جرقویه است که در ادامه به آن پرداخته شده است.

نقشه ۱: موقعیت و تقسیمات سیاسی بخش مرکزی شهرستان جرقویه

روش مطالعه حاضر کیفی و مبتنی بر نظریه زمینه‌ای است. جامعه بررسی شده این پژوهش زنان روستایی، شهری و عشایری بخش مرکزی شهرستان جرقویه هستند. با توجه به کیفی بودن پژوهش، حجم نمونه از قبل تعیین نمی‌شود، بلکه در فرایند گردآوری اطلاعات با دستیابی به میزان اشباع داده‌ای و شهودی (رویکرد مورد استفاده در پژوهش‌های کیفی برای تعیین کفایت نمونه‌گیری) آشکار می‌شود. به سخن دیگر، در پژوهش‌های کیفی بحث تعمیم نمونه‌گیری به کل جامعه آماری مطرح نیست، بلکه با بهره‌گیری از نمونه‌های گوناگون با «روش گلوله‌برفی»^۱ هدف این است که در فرایند گردآوری اطلاعات به درجه اشباع داده‌ها برسیم. بر این مبنای، با آرمان دستیابی به اشباع داده‌ها در فرایند نمونه‌گیری، روی هم‌رفته جمع‌بندی نظرات گروه‌های زنان در فعالیت‌ها و کسب‌وکارهای گوناگون که عملیات توانمندسازی برای آن‌ها انجام شده بود، در این مقاله آورده شده است؛ بنابراین، ۱۵ نفر از زنان به عنوان هماهنگ‌کننده نظرات از هر گروه در فعالیت‌هایی که کارهای توانمندسازی از سوی سازمان‌های رسمی و غیررسمی در بخش مرکزی شهرستان جرقویه انجام گرفته مشارکت کردند، که ۶ نفر آن‌ها در چارچوب دو گروه ۳ تا ۶ نفره در دو روستای پیکان و حیدرآباد و ۹ نفر در شهر نصرآباد در چارچوب گروه‌های ۸ نفره، شهر نیک آباد در چارچوب گروه ۶ نفره، و شهر محمدآباد در اندازه گروه ۴ نفره بودند. همچنین، نظرات ۱۵ نفر از مسئولین که در کارهای توانمندسازی زنان مشارکت داشتند و همبسته با مکان‌هایی که مصاحبه گروهی زنان انجام شد، به مثابه نماینده گروه مسئولین در فعالیت‌های توانمندسازی ساختاری در بخش مرکزی شهرستان جرقویه مصاحبه به عمل آمد. گفتنی است از میان مسئولین، از مدیر صندوق خرد زنان عشایر و ۳ نفر از مربیان نهضت سوادآموزی به دلیل مکان مصاحبه مشترک، به صورت گروهی مصاحبه به عمل آمد. همچنین جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه عمیق گروهی و در بعضی موارد مشاهده مشارکتی بوده است. همچنین در هنگام و پس از مصاحبه و مشاهده، تمامی مصاحبه‌ها، ضبط شده و در گام بعدی به همراه مشاهدات به متن تبدیل شد. سپس نکته‌های کلیدی مصاحبه‌ها یادداشت‌برداری شد. هر نکته کلیدی، یک واقعه محسوب می‌شود. سپس واقعه‌ها را به یک سطح بالاتر، یعنی مفهوم انتقال داده شد. روش مصاحبه، مصاحبه مسئله‌محور است. در مرحله تحلیل داده‌ها از روش نظریه زمینه‌ای استفاده شده است که نوعی روش پژوهش استقرایی و اکتشافی است و به پژوهشگران در حوزه‌های موضوعی مختلف این امکان را می‌دهد تا به جای اتکا به نظریه‌های موجود و از پیش تعریف شده، از طریق کدگذاری تبدیل مفاهیم و مضامین انضمامی موجود در متن به مقولات انتزاعی با روندی پیوسته از طبقه‌بندی و نظم‌دهی به مفاهیم، به تدوین نظریه اقدام کنند (Charmaz, 2006; Charmaz and Henwood, 2017; Libert, 2010). آخرین گام در این روش، «مرحله تدوین و نگارش نظریه زمینه‌ای نوین و نهایی» از میان نوشته‌ها و نظرات به دست آمده است.

ارزیابی نظریه زمینه‌ای: برای ارزیابی موفقیت پژوهش و اعتباربخشی به فرایند و نتایج آن در مراحل مصاحبه و تحلیل منطبق بر توصیه‌های روش‌شناختی این حوزه با آن‌چه که در منابع معتبر بیان شده است، به ملاک‌های هفت‌گانه (Charmaz and Henwood, 2017). ارجاع داده شد: (۱) توضیح فرایند نمونه‌گیری؛ (۲) بیان مقوله‌های اصلی پدیدآمده در بخش یافته‌ها؛ (۳) رویدادها، وقایع و کنش‌هایی که به مقوله‌های ظهوریافته مرتبطاند تا حد امکان در قالب شواهدی برای هر مقوله آورده شده است؛ (۴) توجه محققان در پیشبرد نمونه‌گیری نظری در جهت حرکت برای شفاف‌تر شدن راهبردها و پیامدهای حاصل از این راهبردها و انطباق فراگیر بر شرایط کنشگران مطالعه‌شده مورد تأکید بوده است؛ (۵) در انتهای بخش یافته‌ها، مدلی ارائه شده است که روابط میان مقولات را روشن می‌کند؛ (۶) حداقل دو مورد از بین مصاحبه‌شوندگان پر اطلاع در بین زنان مشاهده شد که در ارتباط با یک ویژگی مهم (تحصیلات) دارای شرایط متفاوتی با سایر پاسخگویان بودند که در نتیجه، محققان را بر آن داشت که تحصیلات را به عنوان عاملی مداخله‌گر در مدل تحلیلی خود وارد سازند؛ (۷) مقوله‌ی اصلی در فرایند مباحثه میان محققان و بازانديشي در متن در فرایندی تدریجی و در عین حال بدون ابهام یا مانع جدی ساخته شد (Kermani et al, 2019).

یافته‌ها

ویژگی‌های زمینه‌ای پاسخگویان

در این پژوهش، در مجموع با ۳۰ نفر از زنان و مسئولین مربوطه در بخش مرکزی شهرستان جرقویه مصاحبه انجام شده است. در جداول ۱ و ۲ ویژگی‌های زمینه‌ای مصاحبه‌شوندگان ارائه و برای حفظ ناشناس ماندن پاسخگویان، به هر یک از گروه‌ها یک شماره‌ی ردیف داده شده است. همچنین، اسامی مربوط به مسئولین مربوطه به منظور حفظ حریم شخصی مصاحبه‌شوندگان به‌منزله‌ی یکی از الزامات اخلاقی، پرسیده شد ولی ثبت نشد.

جدول ۱: ویژگی‌های زمینه‌ای پاسخگویان (زنان)

ردیف	گروه مصاحبه‌شوندگان	سن	نوع خانوار	مکان مصاحبه	تحصیلات
۱		۲۵	شهری		دیپلم
۲		۴۱	شهری	شهر نصرآباد	لیسانس
۳		۳۵	عشایری		ابتدایی (نهضت سوادآموزی)
۴		۶۷	عشایری		بی‌سواد
۵		۳۸	شهری		سیکل
۶		۳۲	شهری	شهر نیک‌آباد	لیسانس
۷	زنان	۵۳	شهری		بی‌سواد
۸		۲۷	شهری	شهر محمدآباد	فوق دیپلم
۹		۴۵	عشایری		ابتدایی (نهضت سوادآموزی)
۱۰		۳۱	روستایی		ابتدایی
۱۱		۴۰	روستایی	روستای پیکان	بی‌سواد
۱۲		۲۹	روستایی		فوق دیپلم
۱۳		۳۱	روستایی		ابتدایی
۱۴		۴۰	روستایی	روستای حیدرآباد	ابتدایی (نهضت سوادآموزی)
۱۵		۲۵	روستایی		سیکل

جدول ۲: ویژگی‌های زمینه‌ای پاسخگویان (مسئولین بخش)

ردیف	گروه مصاحبه‌شوندگان	جایگاه شغلی	مکان مصاحبه
۱		مدیر مرکز یادگیری محلی (CLC)	
۲		مدیر صندوق خرد زنان عشایر	شهر نصرآباد
۳		مربیان نهضت سوادآموزی	
۴		عضو شورا	
۵		رئیس مرکز فنی حرفه‌ای	روستای حسین‌آباد
۶		معاون امور عشایر	شهر شهرضا
۷	مسئولین	بخشدار	
۸		کارمند کمیته امداد	شهر نیک‌آباد
۹		عضو شورا	
۱۰		عضو شورا	شهر محمدآباد
۱۱		عضو شورا	روستای پیکان
۱۲		عضو شورا	روستای پیکان
۱۳		عضو شورا	روستای حیدرآباد

همان‌طور که در بخش روش ذکر شد، داده‌ها پس از انجام مصاحبه‌ها و پیاده‌سازی متن، کدگذاری شدند. در ابتدا متن مصاحبه‌ها و در مرحله بعد مصاحبه‌ها خط‌به‌خط و در بعضی موارد پاراگراف به پاراگراف کدگذاری شد که حاصل این کار ایجاد مفاهیم و مقوله‌های متعددی در پژوهش بود که در ادامه، به هر یک از آن‌ها پرداخته می‌شود.

جدول ۳: مفاهیم نهایی و شرایط علی ایجاد توانمندسازی ساختاری

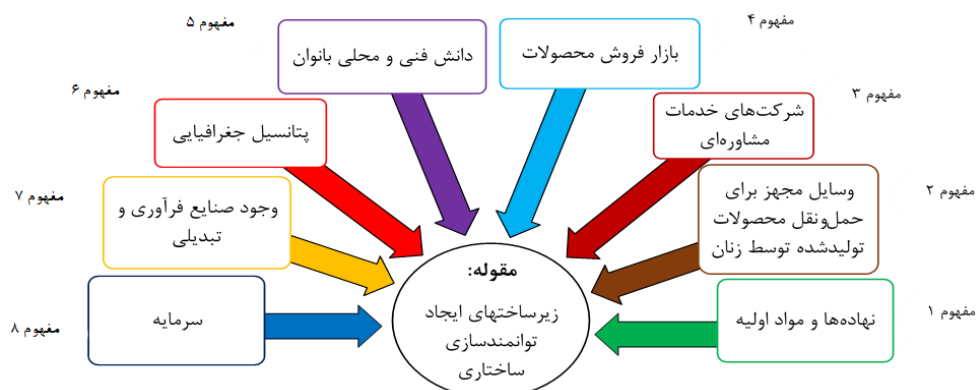
مفاهیم نهایی	شرایط علی (مقوله‌ها)
نهادها و مواد اولیه، وسایل مجهز برای حمل و نقل محصولات تولیدشده توسط زنان، شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، بازار فروش محصولات، دانش فنی و محلی بانوان، پتانسیل جغرافیایی، وجود صنایع فراوری و تبدیلی، سرمایه	مقوله ۱ زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری
فرهنگ توانمندسازی و خوداشتغالی، روحیه توانمندسازی، فرهنگ کسب و کار، فرهنگ تولید محصولات باکیفیت‌تر و سالم‌تر، تغییر در نوع بسته‌بندی و مواد اولیه، فرصت‌های ایجاد توانمندسازی	مقوله ۲ فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری
دسترسی به حمایت‌های مالی، نبودن قوانین دست‌وپاگیر بانکی برای ایجاد اشتغال، دسترسی به تسهیلات و وام‌های بانکی و مشوق‌های دولتی برای زنان	مقوله ۳ چارچوب‌های حمایتی ایجاد توانمندسازی ساختاری

شرایط علی توانمندسازی ساختاری به‌عنوان راهکاری برای توسعه اشتغال زنان

شرایط علی مقوله‌هایی (شرایطی) هستند که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و به وقوع یا گسترش پدیده موردنظر می‌انجامد (Beigi, 2013). شرایط علی که شرکت‌کنندگان برای ایجاد توانمندسازی به‌عنوان راهکاری در جهت توسعه اشتغال زنان روستایی در نظر داشتند، زیرساخت‌ها، فرهنگ و چارچوب حمایتی برای ایجاد توانمندسازی ساختاری بود. یکی از عوامل مؤثر بر ایجاد توانمندسازی ساختاری به‌عنوان راهکاری در جهت توسعه اشتغال زنان که شرکت‌کنندگان در مصاحبه در نظر داشتند زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری بود که مورد تأکید بسیاری از آن‌ها بود و معتقد بودند برای ایجاد آن باید بسیاری از زیرساخت‌هایی مانند نهاده‌ها و مواد اولیه، وسایل مجهز برای حمل و نقل محصولات تولیدشده توسط زنان، شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، بازار فروش محصولات، سرمایه، وجود صنایع فراوری و تبدیلی محصولات، دانش فنی و محلی زنان روستایی، پتانسیل جغرافیایی باید فراهم شود تا زمینه‌ای برای توانمندسازی باشند، در غیر این صورت ایجاد توانمندسازی ساختاری در روستاها و شهرهای بخش به‌سختی صورت می‌گیرد.

مثال: گروه زنان روستای پیکان می‌گویند: امکانات را در روستا بیآورند، وسایل حمل و نقل را بیشتر کنند که کمتر هزینه برای ما داشته باشد. هنوز انگیزه‌ها آن قدر بالا نرفته باید بیشتر کلاس‌های مشاوره و انگیزه‌دهی بگذارند که هماهنگ باشند با فرهنگ و رسوم اینجا و بدانند چگونه تأثیرگذار باشند نه کلاس‌های مشاوره‌ای که از بیرون گذاشته می‌شود و ناآشناست با مردم اینجا. ما برای فروش محصولاتمان یا برای کار کردن باید به شهرهای اصفهان و شهرضا برویم یا به نیک‌آباد که به دلیل نبود اتوبوس‌های بین‌شهری باید با تاکسی رفت‌وآمد کنیم که هزینه زیادی برای ما دارد.

مثال: بخشدار بخش مرکزی شهرستان جرقویه می‌گویند: این آموزش‌ها اول اینکه رایگان هستند و دسترسی زنان روستاها و شهرهای کوچک هم به آن‌ها راحت و آسان است به صورتی که الان مرکز فنی حرفه‌ای سرویس ایاب‌وذهاب هم برای رفت‌وبرگشت خانم‌ها گذاشته از نظر امکانات برای این آموزش‌ها هم در سطح مناسب و خوبی قرار دارد. همچنین مربیان با تجربه و خوبی برای آموزش می‌آیند. عامل دیگر اینکه ما باید به صورت آمایشی در این زمینه قدم برداریم و اینکه ما به‌صورت آمایشی و با برنامه‌ریزی درست کار نمی‌کنیم یکی از معایب دیگر این آموزش‌هاست. یعنی ما باید بیاییم و ببینیم هر روستا و هر شهری چه ظرفیت و پتانسیلی دارد و بر اساس آن کار بکنیم. مثلاً در نصرآباد که بحث عشایر مطرح است بیاییم و مشاغل مربوط به عشایری را گسترش بدهیم یا در شهر محمدآباد که زمینه‌های تاریخی دارد بحث هتل و هتل‌داری، بوم‌گردی و در دیگر قسمت‌های بخش هم مباحث مربوط به آنجا را آموزش بدهیم. از دیگر معایب این آموزش‌ها بحث فروش محصولات است که در این مورد آموزشی داده نمی‌شود که در خصوص فراهم کردن مواد اولیه هم به همین شکل است و آموزشی داده نمی‌شود. اشباع بودن بازار و ارائه آموزش‌هایی که امروزه ممکن است نیاز بازار روز نباشد. زنان این بخش هم از دانش سالخوردگان خود هم آموزش‌های این کلاس‌ها استفاده می‌کنند هر دو نوع این آموزش‌ها و تجربیات مهم است. در این بخش هم از طریق تجربیات سالخوردگان هم از طریق این آموزش‌ها کسانی هستند که استفاده کرده‌اند و برای آن‌ها منجر به کسب درآمد شده است.

شکل ۱: مقوله زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری

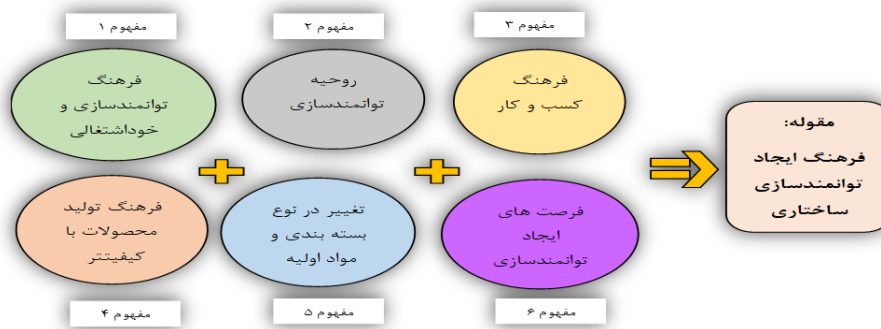
جدول ۴: زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان	شرایط علی مربوط به ایجاد توانمندسازی ساختاری
۳۰	نهادها و مواد اولیه		زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری
۲۷	وسایل مجهز برای حمل‌ونقل محصولات تولیدشده توسط زنان		
۷	شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای		زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری
۲۸	بازار فروش محصولات	زنان و مسئولین	
۲۰	دانش فنی و محلی بانوان		
۴	پتانسیل جغرافیایی		
۸	وجود صنایع فرآوری و تبدیلی		
۳۰	سرمایه		

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر ایجاد توانمندسازی ساختاری که مسئولین شرکت‌کننده در نظر داشتند فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری بود و معتقد بودند باید در روستاها فرهنگ کسب‌وکار، فرهنگ توانمندسازی و خوداشتغالی، فرصت‌های ایجاد توانمندسازی، روحیه توانمندسازی همچنین فرهنگ تولید محصولات ترویج شود. آن‌ها معتقد بودند که باید فرهنگ تولیدات محصولات سالم‌تر و با کیفیت بیشتر به‌ویژه در انتخاب مواد اولیه و تغییر در نوع بسته‌بندی، بین زنان حاکم باشد تا زمینه ایجاد توانمندسازی ساختاری فراهم شود.

مثال: گروه زنان شهر عشایری نصرآباد می‌گویند: زنان به فرهنگ سنتی خود خیلی پایبند هستند گرچه می‌دانیم خیلی از این عقاید مانع پیشرفت ما هستند البته الان کمتر شده. اگر موفق بشویم و با این آموزش‌ها کار پیدا کنیم؛ حس مفید بودن می‌کنیم که توانسته‌ایم خودمان را نشان بدهیم و به بقیه بفهمانیم توانسته‌ایم از هنری که آموزش دیده‌ایم، درآمد داشته باشیم.

مثال: گروه مدیر صندوق خرد زنان عشایر و مربیان نهضت سوادآموزی می‌گویند: به نظر من اول باید فرهنگ را تقویت کنیم اینکه چطور درخواست کنند و خواسته‌های خودشان را مطرح کنند. بجای اینکه حاضر شوند هم‌پای مردان کارگر روزمزد باشند و کارهای سخت مانند سب‌زمینی چینی انجام بدهند؛ با این آموزش‌ها در خانه خودشان کسب درآمد کنند. وقتی به جشنواره‌های عشایری وارد شوید می‌بینید که هنرهایی که از این کلاس‌های آموزشی یاد گرفته‌اند را برای فروش آورده‌اند حتی سر چادر عشایری آشپزی می‌کنند و غذاهای جدیدی که یاد گرفته‌اند را می‌فروشند.

شکل ۲: مقوله فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری

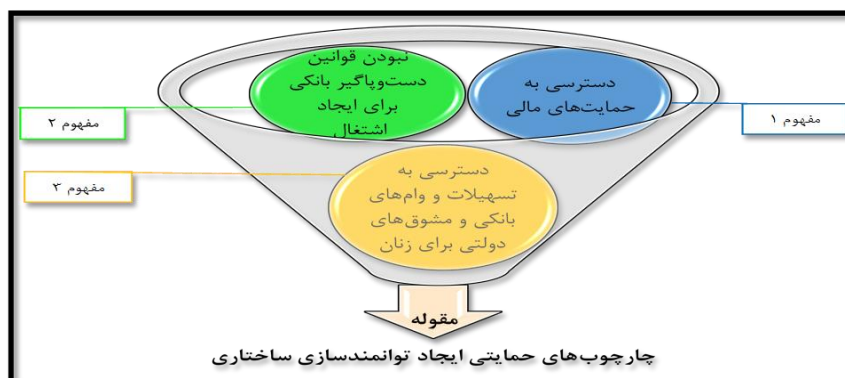
جدول ۵: فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان	شرایط علی مربوط به ایجاد توانمندسازی ساختاری
۱۸	فرهنگ توانمندسازی و خوداشتغالی		
۱۹	روحیه توانمندسازی		
۱۵	فرهنگ کسب‌وکار	زنان و مسئولین	فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری
۱۷	فرهنگ تولید محصولات باکیفیت‌تر و سالم‌تر		
۲۲	تغییر در نوع بسته‌بندی و مواد اولیه		
۱۲	فرصت‌های ایجاد توانمندسازی		

از دیگر عوامل مؤثر مورد توجه زنان، چارچوب‌های حمایتی از توانمندسازی ساختاری زنان بود و تأکید داشتند که باید عواملی مانند دسترسی به حمایت‌های مالی، نبودن قوانین دست‌وپاگیر بانکی در ایجاد اشتغال، دسترسی به تسهیلات و وام‌های بانکی و مشوق‌های دولتی برای زنان پدید آیند تا زمینه‌های اولیه شکل‌گیری آن فراهم شود.

مثال: گروه زنان شهر عشایری محمدآباد می‌گویند: اگر بخواهیم کاری را شروع کنیم حمایت آن‌چنانی نداریم. خودمان باید پای همه چیز بایستیم. اول از همه حمایت هم از طرف مردان خانوارمان هم از طرف شورای شهرمان بخصوص اگر شورای زن را بیشتر کنند ما با آن‌ها راحت‌تر هستیم و امکانات را بیشتر کنند، مقدار وام‌ها را بیشتر کنند و زمان بیشتری برای بازپرداختش به ما بدهند.

مثال: بخشدار بخش مرکزی شهرستان جرقویه می‌گویند: حمایت خانوادگی اول و دوم حمایت مسئولین چیزی است که آن‌ها را به جلو می‌کشاند که خدا رو شکر از طرف مسئولین تا حد توان سعی می‌شود با توجه به امکانات و تا جای ممکن حمایت شوند.

شکل ۳: مقوله چارچوب‌های حمایتی ایجاد توانمندسازی ساختاری

جدول ۶: چارچوب‌های حمایتی ایجاد توانمندسازی ساختاری

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان	شرایط علی مربوط به ایجاد توانمندسازی ساختاری
۲۲	دسترسی به حمایت‌های مالی		
۲۴	نبودن قوانین دست‌وپاگیر بانکی برای ایجاد اشتغال	زنان و مسئولین	چارچوب‌های حمایتی ایجاد توانمندسازی ساختاری
۳۰	دسترسی به تسهیلات و وام‌های بانکی و مشوق‌های دولتی برای زنان		

پدیده ناشی از شرایط علی: لزوم توانمندسازی ساختاری

پدیده اصلی (هسته) موردنظر، ایده و فکر محوری، حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای است که جریان کنش‌ها و واکنش‌ها به‌سوی آن رهنمون می‌شوند تا آن را اداره، کنترل و یا به آن پاسخ دهند. مقوله اصلی، دل‌نگرانی و دغدغه اصلی شرکت‌کنندگان در مصاحبه است. چند معیار برای انتخاب یک مقوله به‌عنوان مقوله اصلی وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: مرکزی بودن، مرتبط بودن به سایر مقوله‌ها، اتفاق افتادن مکرر در داده‌ها و صرف زمان بیشتر برای اشباع شدن (Beigi, 2013). در یک نگاه کلی، دیدگاه شرکت‌کنندگان در این مصاحبه، در زمینه ایجاد توانمندسازی ساختاری به‌عنوان راهکاری در جهت توسعه اشتغال از همدیگر متمایز بودند. بیشتر این افراد جنبه‌هایی دیگر مانند دانش و آگاهی، نگرش، انگیزش و مهارت زنان از مفهوم توانمندسازی ساختاری را در ایجاد آن را مؤثر می‌دانستند و توسعه اشتغال با ایجاد توانمندسازی ساختاری (پدیده) را قبول داشته و بر آن اذعان داشتند؛ اما تعداد بیشتری از زنان مشارکت‌کننده، در زمینه شرایط علی مؤثر بر توانمندسازی ساختاری، زیرساخت‌های توانمندسازی ساختاری را مؤثر می‌دانستند.

مثال: گروه زنان شهر نیک‌آباد می‌گویند: شرایط کار خوب باشد، رفت‌وآمد بهتر شود، مواد اولیه و بازار فروش در دسترس باشد نه اینکه ما هزینه کنیم و به شهرضا و اصفهان برویم. هنوز انگیزه‌ها آن قدر بالا نرفته باید بیشتر کلاس‌های مشاوره و انگیزه‌دهی بگذارند.

گروه زنان روستای حیدرآباد می‌گویند: مریبان بیشتر و بهتری آورده بشود که مهارت‌های بیشتر و بهتری به ما یاد بدهند؛ چون الان خیلی قوی نیستیم در یک زمینه مثل خیاطی. حمایت از طرف همین سازمان‌ها انجام بشود در وام‌گرفتن ما را اذیت نکنند. حال آنکه مسئولین بخش بیشتر به فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری تأکید داشتند و چارچوب‌های حمایتی از توانمندسازی ساختاری از جمله عاملی بود که مورد تأکید همه شرکت‌کنندگان در پژوهش بود.

مثال: گروه مدیر صندوق خرد زنان عشایر و مریبان نهضت سوادآموزی می‌گویند: به آن صورت آموزش در مورد شکل پذیری، بازرسانی و چگونگی فراهم کردن سرمایه اولیه آن مهارت داده نشده است؛ اما زنان هم پیگیر آن نمی‌شوند انتظار دارند بازار و مواد اولیه را برایشان فراهم کنیم آن‌ها فقط تولید کنند. راه‌حل این کار فقط تغییر دید مردم نسبت به این مورد است و خودشان به دنبال بازار رسانی محصولات باشند ما هم از آن‌ها حمایت می‌کنیم. می‌توان از طرف سازمانی کلاس‌هایی در این زمینه برگزار کنند و نوع و نحوه بازاریابی را به زنان آموزش بدهند و هم از طریق این‌ها به آموزش چگونگی افزایش کیفیت محصولات تولیدشده نوع بسته‌بندی، برندسازی و تولید محصولات باکیفیت و قابل رقابت پردازند.

جدول ۷: لزوم توانمندسازی ساختاری

مجموع تکرار	مقولات	مصاحبه‌شوندگان	پدیده ناشی از شرایط علی
۱۵۴	زیرساخت‌های توانمندسازی ساختاری		
۱۰۳	فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری	زنان و مسئولین	لزوم توانمندسازی ساختاری
۷۶	چارچوب‌های حمایتی ایجاد توانمندسازی ساختاری		

شرایط زمینه‌ای توانمندسازی ساختاری

بستر یا زمینه مجموعه شرایط ویژه‌ای است که به پدیده موردنظر در پژوهش دلالت می‌کند؛ به عبارتی یعنی محل حوادث و وقایع متعلق به پدیده. بستر نشانگر مجموعه ویژگی‌های خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش

صورت می‌پذیرد (Beigi, 2013). در پژوهش حاضر بستر وقوع پدیده توانمندسازی ساختاری بخش مرکزی شهرستان جرقویه بود. اتخاذ راهبردهایی مانند افزایش مشارکت زنان در فعالیتهای اجتماعی-اقتصادی، افزایش قدرت تصمیم‌گیری زنان در مسائل مختلف، ایجاد و تقویت تعاونی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه توسط زنان، افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد زنان، کاهش سنت‌های اجتماعی نادرست و محدودکننده نسبت به زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه از شرایط مداخله‌گر تأثیر می‌پذیرد.

شرایط مداخله‌گر مؤثر بر راهبردها

شرایط مداخله‌گر، شرایط ساختاری هستند که به پدیده‌ای تعلق دارند و بر راهبردهای کنش و واکنش اثر می‌گذارند. آن‌ها راهبردها را در درون زمینه خاصی سهولت می‌بخشند و یا آن‌ها را محدود و مقید می‌کنند (Beigi, 2013). یکی از این شرایط، وجود دوره‌های آموزشی رسمی و غیررسمی در زمینه توانمندسازی ساختاری، وجود مروجین آگاه در زمینه انواع روش‌های توانمندسازی همچون وجود الگوهای موفق توانمندسازی، سطح تحصیلات، شرایط مالی، نحوه اطلاع‌رسانی و هزینه آموزش بود که اگر فراهم نباشند ایجاد توانمندسازی ساختاری با سختی بسیاری روبه‌رو می‌شود.

مثال: گروه زنان شهر عشایری محمدآباد می‌گویند: هم‌دوره‌های رسمی و هم غیررسمی بوده؛ اما بیشتر دوره‌های رسمی است. البته چون بیشتر خانواده‌ها به شهرهای بزرگ مهاجرت کرده‌اند، زنانی که در شهرهای بزرگ تخصص و مهارت یاد گرفته‌اند وقتی برمی‌گردند به اینجا، دوره‌های آموزشی برای بقیه می‌گذارند. هزینه آموزش رایگان است البته آن‌هایی که خودشان به‌صورت خصوصی آموزش می‌دهند هزینه می‌گیرند هم ثبت‌نام، هم خرید وسایل موردنیاز به عهده خودمان است. برخی دوره‌ها را در کمیته امداد یا فنی حرفه‌ای آموزش دیده بودیم مثل خیاطی اما باز هم برای آموزش خیاطی کلاس‌های سازمان‌های دیگر را هم شرکت کردیم؛ مثلاً کانون بانوان، مرکز یادگیری محلی انواع دوره‌های نازک‌دوزی، چادردوزی، کلاس قرآن از طرف کمیته امداد، سنگ‌تراشی، سفالگری، خیاطی، آشپزی، بافتنی، تریش‌جات. کسانی هم که با میراث فرهنگی کار می‌کنند سفره‌خانه زدند و زن‌ها غذای خانگی درست می‌کنند. چون گردشگر برای مسجد جامع و قلعه‌های قدیمی می‌آید کلاس‌های خوداشتغالی و کارآفرینی در خصوص پذیرایی از گردشگران، قلم‌زنی، گل‌دوزی، میناکاری، ملیله‌دوزی، گل‌سازی، گلیم‌بافی، کاشت گل محمدی، کاشت قارچ و پرورش گیاهان دارویی، تابلوفرش، شیرینی‌پزی و کیک‌پزی برگزار می‌کنند.

مثال: عضو شورای شهر نیک‌آباد می‌گویند: فضای مجازی الحمدلله هست و از این طریق بیشتر مطلع می‌شوند. اطلاع‌رسانی از طریق فضای مجازی یا در مراسم و مساجد و در نمازجمعه انجام می‌شود و فکر می‌کنم از نظر اطلاع‌رسانی در خصوص برگزاری این آموزش‌ها مشکلی نداشته باشیم؛ چون بیشتر با فضای مجازی در ارتباط هستند و دسترسی دارند و به موقع اطلاع پیدا می‌کنند.

جدول ۸: شرایط مداخله‌گر مؤثر بر راهبردها

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان
۳۰	وجود دوره‌های آموزشی رسمی و غیررسمی	
۳۰	هزینه آموزش	
۱۵	وجود الگوهای موفق توانمندسازی	زنان و مسئولین
۲۷	وجود مروجین آگاه	
۲۳	سطح تحصیلات	
۲۷	شرایط مالی	
۱۸	اطلاع‌رسانی مناسب	

راهبردهای توانمندسازی ساختاری

راهبردها را می‌توان مبتنی بر کنش‌ها و واکنش‌هایی دانست که برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده موردنظر هستند. راهبردها هدفمند هستند و به دلیلی صورت می‌گیرند. همواره شرایط مداخله‌گری نیز حضور دارند که راهبردها را سهولت

می‌بخشند یا آن را محدود می‌سازند (Beigi, 2013). از راهبردهای ایجاد و شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری، افزایش مشارکت زنان در فعالیتهای اجتماعی - اقتصادی، افزایش قدرت تصمیم‌گیری زنان در مسائل مختلف، ایجاد و تقویت تعاونی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه توسط زنان، افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد زنان، کاهش سنت‌های اجتماعی نادرست و محدودکننده نسبت به زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه بود.

مثال: گروه زنان شهر عشایری محمدآباد می‌گویند: تشکل زنان برای شرکت‌هایی که خود زنان راه‌اندازی کردند مثل تشکل‌های مذهبی، دامداری و محصولات دامی و لبنی بوده. برخی زنان پیگیری کرده‌اند و توانسته‌اند تا حدودی در زمینه فروش محصولات خود موفق بشوند؛ مثلاً زنانی که عضو تعاونی زنان هستند با هماهنگی با بخش‌داری اقدام به تشکیل گروه‌ها و تشکل‌های فروش کرده‌اند. برخی زنان با شرکت در کلاس‌های کامپیوتر و نرم‌افزارهای مختلف توانسته‌اند برای خود یا همراه با برادر یا شوهرشان کافی‌نت بزنند و کسب درآمد کنند. یا بعضی زنان هستند که کلاس‌های نهنج را رفته‌اند از نظر حساب‌کتاب بهتر شده‌اند و همراه شوهرشان در بازارهای هفتگی کار می‌کنند، جنس می‌فروشند یا خودشان مغازه جدا دارند. بعضی زنان کشت قارچ در خانه زدند.

مثال: کارمند کمیته امداد در این مورد می‌گویند: من خیلی به این کلاس‌ها سر می‌زنم و بخصوص به زنان سرپرست خانوار می‌گویم که الان مسئولیت زندگی بر دوش آن‌هاست ما کمکشان می‌کنیم؛ اما خودشان هم باید همت کنند و در زمینه‌های مختلف فعالیت داشته باشند.

مثال: مدیر مرکز یادگیری محلی (CLC) می‌گویند: زنان از طریق یادگیری این مهارت‌ها در جشنواره‌های عشایری و نمایشگاه‌ها شرکت می‌کنند و منبع درآمدی برای زنان بوده و صنایع‌دستی خودشان را می‌فروشند.

جدول ۹: راهبردهای توانمندسازی ساختاری

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان	راهبردهای توانمندسازی ساختاری
۳۰	ایجاد و تقویت تعاونی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه توسط زنان	زنان و مسئولین	
۲۳	افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد زنان		
۲۰	افزایش مشارکت زنان در فعالیتهای اجتماعی - اقتصادی		
۲۹	افزایش قدرت تصمیم‌گیری زنان در مسائل مختلف		
۳۰	کاهش سنت‌های اجتماعی نادرست و محدودکننده نسبت به زنان		

پیامدهای به‌کارگیری راهبردها

این پیامدها، حاصل کنش‌ها و واکنش‌ها هستند که در اثر اجرای راهبردها پدیدار می‌شود. پیامدها را همیشه نمی‌توان پیش‌بینی کرد و الزاماً همان‌هایی نیستند که افراد قصد آن را داشته‌اند. پیامدها ممکن است حوادث و اتفاقات باشند و شکل منفی به خود بگیرند، واقعی یا ضمنی باشند و در حال یا آینده به وقوع بپیوندند. همچنین ممکن است آنچه در برهه‌ای از زمان پیامد در نظر گرفته می‌شود در زمانی دیگر به بخشی از شرایط و عوامل تبدیل شود (Beigi, 2013). از پیامدهای اتخاذ راهبردی مانند افزایش مشارکت زنان در فعالیتهای اجتماعی - اقتصادی، افزایش قدرت تصمیم‌گیری زنان در مسائل مختلف، ایجاد و تقویت تعاونی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه توسط زنان، افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد زنان، کاهش سنت‌های اجتماعی نادرست و محدودکننده نسبت به زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه بوده که اگر این راهبردها صورت گیرند، منجر به شناسایی و رشد استعدادها و خلاقیت‌های زنان و بهره‌گیری منطقی از آن، کاهش فقر اقتصادی، کاهش بیکاری، دسترسی راحت‌تر به منابع، امید به زندگی، رضایت و ارتقای سطح زندگی، افزایش روحیه خوداتکایی و اعتماد به نفس زنان برای راه‌اندازی کسب و کارهایی جدید فراهم می‌شود.

مثال: عضو شورای شهر محمدآباد می‌گویند: نمونه موفقیت زنان همین شرکت کیمیا شیر هست که خود زنان سرمایه‌گذاری کرده‌اند و خیلی خوب بوده است مدیرعاملش هم یک خانم هست و بالای صد نفر عضو دارد.

مثال: گروه زنان شهر عشایری نصرآباد می‌گویند: بله احساس می‌کنیم بیشتر این آموزش‌ها در جهت کمک به ما است که بتوانیم در فعالیت‌های مختلف، در تصمیم‌گیری‌های مسائل مختلف، شرکت کنیم و از آن حالت انزوا و گوشه‌گیری دربیاییم. حس مفید بودن می‌کنیم که توانسته‌ایم خودمان را نشان بدهیم و به بقیه بفهمانیم توانسته‌ایم از هنری که آموزش دیدیم درآمد داشته باشیم، نسبت به مسائلی که در اطرافمان اتفاق می‌افتد حس مسئولیت داشته باشیم، اعتماد به نفس صحبت کردن در جمع و ارتباط با کسانی که از جای دیگر در هنگام نمایشگاه نوروزی به شهر ما می‌آیند را داشته باشیم. مربی‌های آموزش‌دهنده در این مورد تأکید می‌کنند؛ اما هنوز به آن صورت که باید محقق نشده و زمان می‌برد.

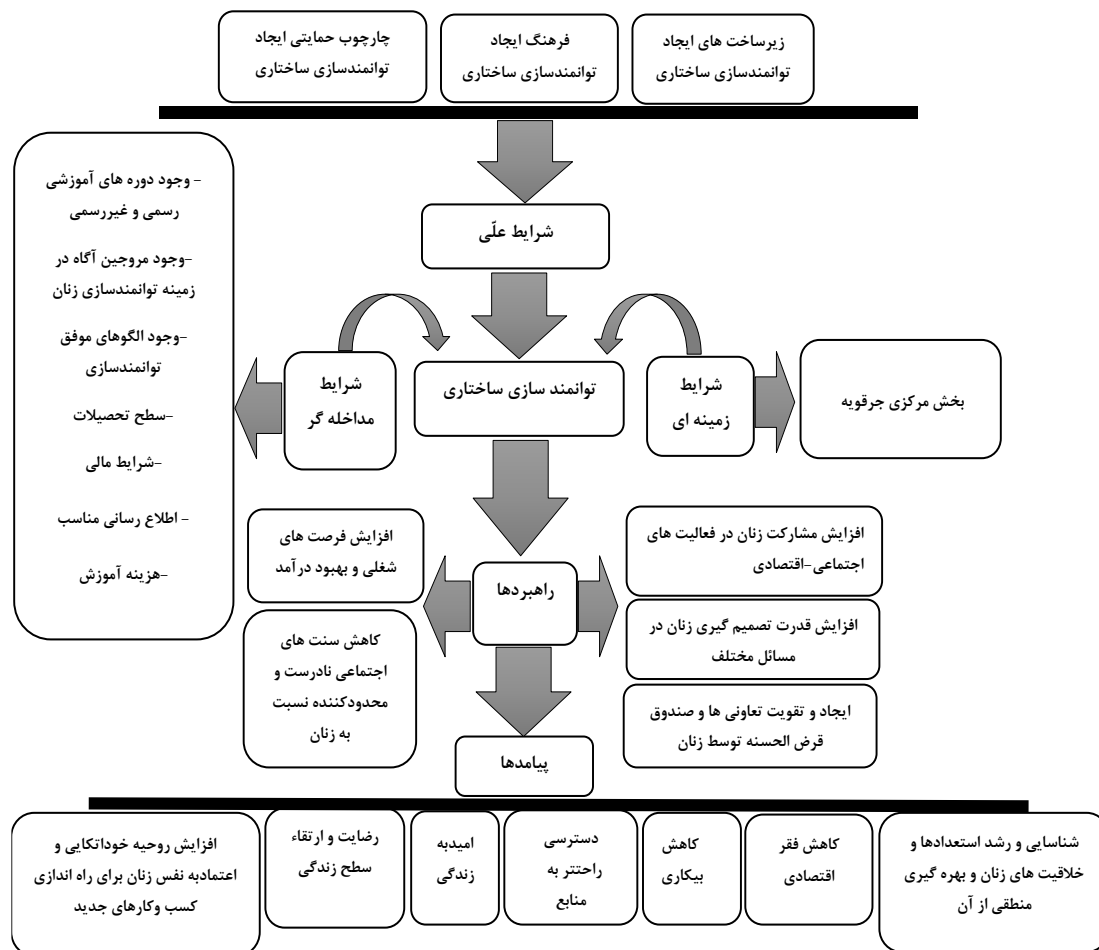
جدول ۱۰: پیامدهای به‌کارگیری راهبردها

تعداد تکرار	مفاهیم	مصاحبه‌شوندگان
۲۶	شناسایی و رشد استعدادها و خلاقیت‌های زنان و بهره‌گیری منطقی از آن	
۲۵	کاهش فقر اقتصادی	
۲۱	کاهش بیکاری	زنان و مسئولین
		پیامدهای به‌کارگیری راهبردها
۲۵	امید به زندگی	
۲۱	رضایت و ارتقای سطح زندگی	
۲۷	افزایش روحیه خوداتکایی و اعتماد به نفس زنان برای راه اندازی کسب و کارهای جدید	
۲۰	دسترسی راحت‌تر به منابع	

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به واکاوی شرایط لازم برای شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری زنان به‌عنوان راهکاری در راستای توسعه اشتغال در بخش مرکزی شهرستان جرقویه استان اصفهان با ارائه مدل پارادایمی مبتنی بر نظریه زمینه‌ای پرداخت. بعد از مصاحبه با زنان و مسئولین شهرستان جرقویه، دیدگاه آن‌ها در سه دسته جای گرفت، اولین دسته، دیدگاه‌ها در مورد زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری و با تأکید بسیاری از آنان همراه بود و معتقد بودند برای شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری باید بسیاری از زیرساخت‌ها فراهم شود، در غیر این صورت شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری در سطح شهرستان به سختی صورت می‌گیرد. دومین دسته از دیدگاه‌ها فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری بود و معتقد بودند باید در سطح شهرستان، فرهنگ توانمندسازی ساختاری و خوداشتغالی ترویج شود تا شرایط شکل‌گیری آن فراهم آید. سومین دسته از دیدگاه‌ها چارچوب‌های حمایتی از توانمندسازی ساختاری بود و تأکید داشتند باید آن دسته از عوامل و شرایط زمینه ساز شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری فراهم شود. در جمع‌بندی کلی و با توجه به تعداد تکرار مفاهیم این سه دسته دیدگاه مشخص شد که به زیرساخت‌های ایجاد توانمندسازی ساختاری و فرهنگ ایجاد توانمندسازی ساختاری به‌عنوان شرایط اولیه شکل‌گیری آن تأکید بیشتری داشتند. از دیدگاه زنان و مسئولین شهرستان، راهبردهای ایجاد و شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری شامل: افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی، افزایش قدرت تصمیم‌گیری زنان در مسائل مختلف، ایجاد و تقویت تعاونی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه توسط زنان، افزایش فرصت‌های شغلی و بهبود درآمد زنان، کاهش سنت‌های اجتماعی نادرست و محدودکننده نسبت به زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه است که در صورت به‌کارگیری و اتخاذ این راهبردها در محدوده مورد مطالعه پیامدهای مثبتی مانند: شناسایی و رشد استعدادها و خلاقیت‌های زنان و بهره‌گیری منطقی از آن، کاهش فقر اقتصادی، کاهش بیکاری، دسترسی راحت‌تر به منابع، امید به زندگی، رضایت و ارتقای سطح زندگی، افزایش روحیه خوداتکایی و اعتماد به نفس زنان برای راه‌اندازی کسب‌وکارهایی جدید فراهم می‌شود. از این‌رو نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات نجفی

کانی و وصال (Najafikani et al, 2015)، کیمیایی (Kimiaei, 2011)، جعفری مهتاش (Jafarimahtash, 2006)، سل و مینوت (Sell and Minot, 2018)، ون دن برگ و همکاران (Van den Berg et al, 2022)، پروین و لئونهاوزر (Parveen and Leonhäuser, 2004) و اورگامبیدز و همکاران (Orgambidez et al, 2022) هم‌خوانی دارد. موضوع‌های به دست آمده و توضیح آنها را می‌توان در مدلی چندبخشی قرار داد تا تصویری کامل‌تر برای تبیین لزوم توانمندسازی ساختاری زنان در بخش مرکزی شهرستان جرقویه به دست آید.

شکل ۴: مدل پارادایمی شکل‌گیری توانمندسازی ساختاری زنان به عنوان راهکاری در راستای توسعه اشتغال در بخش مرکزی شهرستان جرقویه

سیاسگزارى

از همه کسانی که در این پژوهش، نگارندگان را یاری کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

پی‌نوشت

1. Snowball Method

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

همه نویسندگان، در بخش‌های نگارش و تنظیم مقاله حاضر نقش و سهم برابر دارند.

تضاد منافع

نویسنده (نویسندگان) اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

منابع

- Amor, A.M., Vázquez, J.P.A. and Faña, J.A., 2020. Transformational leadership and work engagement: Exploring the mediating role of structural empowerment. *European Management Journal*, 38(1), 169-178. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2019.06.007>
- Anabestani, A.A., 2014. Analysis of Structural-Institutional Factors Affecting Villager's Participation in Implementation Process of Rural Guidance [Hadi] Plans (Case Study: Villages of Khaf County). *Journal of Regional Planning*, 4(13), 45-60. (In Persian). https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_385_62544e9c022086cba5e782b13524a6e7.pdf
- Aghazamani, Y. and Hunt, C.A., 2017. Empowerment in tourism: A review of peer-reviewed literature. *Tourism Review International*, 21(4), 333-346. <https://doi.org/10.3727/154427217X15094520591321>
- Akter, A., Hossain, M.I., Reaz, M., Bagum, T., Tabash, M. and Karim, A.M., 2020. Impact of demographics, social capital, and participation in income generating activities (IGAs) on economic empowerment of rural women in Bangladesh. *Test Engineering and Management*, 1911-1924. <http://www.testmagazine.biz/index.php/testmagazine/article/view/1165>
- Archibald, T. and Wilson, A.L., 2011. June. Rethinking empowerment: Theories of power and the potential for emancipatory praxis. In *Adult Education Research Conference*: 22-28. <https://newprairiepress.org/aerc/2011/papers/3>
- Balay-odao, E.M., Cruz, J.P., Alquwez, N., Al Otaibi, K., Al Thobaity, A., Alotaibi, R.S., Valencia, J.A. and Danglipen, C.C., 2022. Structural empowerment and work ethics influence on the work engagement of millennial nurses. *Journal of Nursing Management*, 30(2), 501-510. <https://doi.org/10.1111/jonm.13532>
- Beigi, V., 2013. Presenting a Conceptual Model for Developing a Personal Development Plan in MAPNA Group [Master's Thesis, Faculty of Management, University of Tehran], Tehran (In Persian). <https://ganj.irandoc.ac.ir>
- Charmaz, K., 2006. *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Sage. <https://books.google.com/books?id=14lgzHLY28gC&printsec=frontcover&dq>
- Charmaz, K. and Henwood, K., 2017. Grounded theory methods for qualitative psychology. *The SAGE handbook of qualitative research in psychology*, 2, 238e256. <https://www.torrossa.com/en/resources/an/5018781#page=271>
- Daniel, A.D., Costa, R.A., Pita, M. and Costa, C., 2017. Tourism Education: What about entrepreneurial skills?. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 30, 65-72. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2017.01.002>
- Daher, M., Rosati, A. and Jaramillo, A., 2021. Saving as a Path for Female Empowerment and Entrepreneurship in Rural Peru. *Progress in Development Studies*, 22(1), 32-55. <https://doi.org/10.1177/14649934211035219>
- Darmadji, P., 2016. Entrepreneurship as a new approach to supporting national agriculture development program to go self-sufficient food. *Agriculture and Agricultural Science Procedia*, 9, 72-82. <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2210784316301280>
- Duff, E., 2019. A Structural Equation Model of Empowerment Factors Affecting Nurse Practitioners Competence. *Nurse Education in Practice*. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.06.002>
- Ebrahimi, R., Choobchian, S., Farhadian, H., Goli, I., Farmandeh, E. and Azadi, H., 2022. Investigating the effect of vocational education and training on rural women's empowerment. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9(1). <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01187-4>
- Echebiri, C., Engen, M. and Amundsen, S., 2021. Employee-driven innovation: conceptualisation, scale development and preliminary validation. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 25(2-3), 233-255. <https://doi.org/10.1504/IJEIM.2021.115050>
- Escandón-Barbosa, D.M., Urbano, D., Hurtado-Ayala, A. and Dominguez, A.Z., 2019. Formal institutions, informal institutions, and entrepreneurial activity: A comparative relationship between rural and urban

- areas in Colombia. *Journal of Urban Management*: 8(3), 458-471. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2019.06.002>
- Fuentelsaz, L., Gonzalez, C. and Maicas, J.P., 2019. Formal institutions and opportunity entrepreneurship. The contingent role of informal institutions. *BRQ Business Research Quarterly*, 22(1), 5-24. <https://doi.org/10.1016/j.brq.2018.06.002>
- Guo, J., Chen, J., Fu, J., Ge, X., Chen, M. and Liu, Y., 2016. Structural empowerment, job stress and burnout of nurses in China. *Applied Nursing Research*, 31, 41-45. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2015.12.007>
- Henao-Zapata, D. and Peiro, J.M., 2018. The Importance of Empowerment in Entrepreneurship. In *Inside the Mind of the Entrepreneur*, 185-206. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/978-3-319-62455-6_14
- Jafarimahtash, M., 2006. Investigating and Recognizing the Impact of Imam Khomeini Relief Committee's Services on the Empowerment of Female-Headed Households [Master's Thesis, Faculty of Social Sciences, University of Tehran]. Tehran. (In Persian). <https://utdlib.t.ac.ir>
- Joo, D., Woosnam, K.M., Strzelecka, M. and Boley, B.B., 2020. Knowledge, empowerment, and action: testing the empowerment theory in a tourism context. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(1), 69-85. <https://doi.org/10.1080/09669582.2019.1675673>
- Karami, S. and Agahi, H., 2018. Swot Analysis of Strategies for Agricultural Entrepreneurs Empowerment. *International Journal of Agricultural Management and Development*, 8(2), 307-320. <https://doi.org/10.22004/AG.ECON.292540>
- Kermani, M., AsgharpourMasouleh, A. and Fatemeh Asemami, F., 2019. The performance of women as a compensation agent in the household economy; Qualitative analysis of married women's narratives in Mashhad based on grounded theory, *Quarterly Journal of Woman and Society*, 10(38), 63-86 (In Persian). https://jzvj.marvdasht.iau.ir/article_3557.html?lang=en
- Kimbu, A.N. and Ngoasong, M.Z., 2016. Women as vectors of social entrepreneurship. *Annals of Tourism Research*, 60, 63-79. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2016.06.002>
- Kimiaei, S.A., 2011. Methods Use for Empowering Head-of-Household Women. *Journal of Social Welfare*, 11(40), 63-92 (In Persian). <https://sid.ir/paper/56832/en>
- Knight, D.W. and Cottrel, S., 2016. Evaluating tourism-linked empowerment in Cuzco, Peru. *Annals of Tourism Research*: 56, January, 32-47. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2015.11.007>
- Libert, R.A., 2010. Breaking Out Of the Box: A Grounded Theory Study of Urban High School Students, Fielding Graduate University. <https://www.proquest.com/openview/6d6f37c457d88ed2fd48d39ce5f7a771/1?pqorigsite=gscholar&cbl=18750>
- Leinhardt, G., Young, K.M. and Merriman, J., 1995. Integrating professional knowledge: The theory of practice and the practice of theory. *Learning and instruction*, 5(4), 401-408. [https://doi.org/10.1016/0959-4752\(95\)00025-9](https://doi.org/10.1016/0959-4752(95)00025-9)
- Meng, L., Jin, Y. and Guo, J., 2016. Mediating and/or moderating roles of psychological empowerment. *Applied Nursing Research*, 30, 104-110. <https://doi.org/10.1016/j.apnr.2015.11.010>
- Mirkamali, S.M. and Saadatitabar, F., 2016. A Study of the Stakeholders' Satisfaction Level from In-Service Training Process at Industries Development and Renovation Organization of Iran (IDRO). *Quarterly Journal of Training and Development of Human Resources*, 2(7), 101-123 (In Persian). <http://istd.saminattech.ir/Article/29372>
- Muigua, K., 2015. "Empowering the Kenyan People through Alternative Dispute Resolution Mechanisms", Paper Presented at the CI Arb Africa Region Centenary Conference 2015, held on 15-17 July, 2015. <http://hdl.handle.net/11295/88542>
- Mininni, G.M., 2017. The 'Barefoot Model' of economic empowerment in rural Rajasthan. *Journal of the Indian Ocean Region*, v. 13(1), 54-75. <https://doi.org/10.1080/19480881.2016.1272813>
- Najafikani, A.A. and Vesal, Z., 2015. Local Management Role in the Empowerment of Rural Women (Case Study: South Astarabad Rural District of Gorgan County). *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 10(30), 47-56 (In Persian). <https://sanad.iau.ir/journal/jshsp/Article/514693?jid=514693>
- NeAsan, L.J. and Holt, G.D., 2002. Assessment of organizational involvement in implementing empowerment, *Integrating Manufacturing Systems*, 13(4), 201-211. <https://doi.org/10.1108/09576060210426903>
- Nowak, R., 2022. Foundations of strategic flexibility: focus on cognitive diversity and structural empowerment. *Management Research Review*, 45(2), 217-235. <https://doi.org/10.1108/MRR-02-2021-0130>

- Orgambídez, A., Millán, M., Domínguez, L. and Borrego, Y., 2022. Structural empowerment, burnout, and job satisfaction: Comparison of public and private social service centers. *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance*, 46(1), 82-95. <https://doi.org/10.1080/23303131.2021.1967823>
- Oxaal, Z. and Baden, S., 1997. Gender and empowerment: definitions, approaches and implications for policy (No. 40). *Bridge, Institute of Development Studies*. <http://www.bridge.ids.ac.uk/bridge/reports/re40c.pdf>
- Parveen, S. and Leonhäuser, I.U., 2004. Empowerment of rural women in Bangladesh: A household level analysis. Conference on rural poverty reduction through research for development and transformation, Deutscher Tropentag- Berlin, 5-7 October 2004. <https://www.tropentag.de/2004/abstracts/full/382.pdf>
- Ramos, A.M. and Prideaux, B., 2014. Indigenous ecotourism in the Mayan rainforest of Palenque: Empowerment issues in sustainable development. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(3), 461-479. <https://doi.org/10.1080/09669582.2013.828730>
- Rowlands, J., 1995. Empowerment examined. *Development in practice*, 5(2), 101-107. <https://doi.org/10.1080/0961452951000157074>
- Sadeghi, A. and Jamshidimehr, E., 2014. Identify Factors Influencing Employee Empowerment. *Journal Police Med*: 3(3), 167-174 (In Persian). <http://dx.doi.org/10.30505/3.3.167>
- Sanyang, E.S. and Chi Hung, W., 2008. Green Cooperatives: A Strategic Approach Developing Woman's Entrepreneurship in the Asian and Pacific Region. *World Journal of Agricultural Science*: 4(6), 674-684. <https://www.researchgate.net/publication/242531732>
- Sell, M. and Minot, N., 2018. What Factors Explain Women's Empowerment? Decision-Making Among Small-Scale Farmers in Uganda. *Women's Studies International Forum*: 71, 46-55. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2018.09.005>
- Shafieisabet, N. and Haratifard, S., 2019. Empowerment of Local Stakeholders for Participation in Sustainable Tourism Development with Mediating Role of Perceived Tourism Effects. *Journal of Tourism Planning and Development*: 8(29), 71-90 (In Persian). <https://doi.org/10.22080/jtpd.2019.15957.3016>
- Sharma, P. and Varma, S.K., 2016. Women empowerment through entrepreneurial activities of Self-Help Groups. *Indian Research Journal of extension education*, 8(1), 46-51. <http://www.seea.org.in/vol8-1-2008/14.pdf>
- Van den Berg, J., Alblas, A., Blanc, P.L. and Romme, A.G.L., 2022. How structural empowerment boosts organizational resilience: A case study in the Dutch home care industry. *Organization Studies*, 43(9), 1425-1451. <https://doi.org/10.1177/01708406211030659>